

SZEGEDI HIRADÓ.

28-ik szám.

Csütörtökön, tavaszhoz 5-én 1860.

Második évfolyam.

Megjelenik:
Hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:
Tanodautca, Lemle-felház, 359. szám, hová a kéziratok bérmentve utasítandók.

Kiadóhivatal:
Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Szegeden hazáhozordással: Egész évre 6 frt., — félévre 3 frt., — évnegyedre 1 frt 50 kr. osztr. ért.

Videkre postán: Egész évre 8 frt., — félévre 4 frt., — évnegyedre 2 frt. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az úrhasasító petisör egyszeri hirdetésnél 7 ujkr kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 36 ujkr. A nyílttérben a háromhasasító petisör igrtatási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéshez címezendők.

Előfizetési fölhívás

SZEGEDI HIRADÓ

1860. évi második negyedére.

Különösen figyelemzetjük évnegyedes t. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek annál inkább, mert a kiadó csakugyan nem nyereszkeedésből, hanem egyenesen becsületből és hazafiságból folytatja a lap kiadását, miután az előfizetők száma éppen csak annyi, mennyi a költségeket nagy nehezen földözi s egyetlenegynek elmaradása már tiszta veszteség.

A Barsi József irta Iparos vagy László mester című nagyérdemű pályamű e hó folytán kerülvén ki sajtó alól, azt minden előfizetők ajándékmellékletül veendő.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

Alföldi viszonyok.

A szegedi közlegelők ügyében.

„Ne kívánjuk a másét,
Akarjuk a magunkét.”

Jó vagy bal esillagzatunknál fogva a közösségek elve nálunk magyaroknál igen sokáig tartá fön magát. Kihatott ez intézményeink minden ágazatába, ez jellemezte társadalmi s állampolitikai minden mozzanatát, és különösen birtokviszonyunk sok helyütt még ma is alig képes a közösség körtárlatlan ködképéből kibontakozni.

És ez így nem jól van!

Ha egy sarkalatos elv egészen érven kívül helyzetetik, ennek hatása minderre kiterjed. Így a közösség elve a meghatározott tulajdon elvével cseréltetett föl.

Hajdan mindenki mindenben a közöst látta előbb s aztán az egyéni, ma megfordítva van.

Hajdan közös volt a politikai élet, közös volt a kormányzás, közös a honvédelem gondja, ma mindeztől föl vagyunk mentve, s ami ma is közös, az legfeljebb az önfentartási s megélhetési gond, melylyel minden egyes önmagának tartozik.

Hajdan, ha az egyes bármennyi állami tartozását, köztérhét vagy adóját leróni nem 'birta volna, ott volt a község, vagy ha ez nem, ott volt megye és így tovább.

Most nem így van!

Ma mindenki egészen magára van hagyva és csak önmagáért köteles eleget tenni, ma minden egyes, köztérhét dolgában mint külön adós áll szemben a közállománnyal, s ennek eskák erre rendelt kézei az egyest a legnagyobb szigorral s pontossággal kényszerítik az önmagáért elégtételre.

Ebből aztán természetesen következik, hogy a közséssel egészen ellenkező egyéni tulajdon fogalma naponta jobban előtérbe lép, s miként az egyesül

különvalva követelitik állami kötelezettségének pontos teljesítése, ugy az egyes is különvalva, elkülönítve s csupán a maga számára joggal követeli mindazt, ami őt eddig csak közösen illette.

És amint tudjuk, e viszonyosságnál fogva napjainkban minden elkövetett az államkormány részéről is, hogy a tulajdon körébe vágó mindenemű „közösség” a „kinek-kinek a magáé” által cseréltessek föl.

Igy történt ez leginkább a tagosítás, elkülönítés és közlegelők arányos fölosztásával már eddig is a legtöbb helyütt.

Kétségbe vonhatlan valóság tehát, hogy ezen elv a legnagyobb általánosságban előbb-utóbb mindentit valóságba menend át.

És most már azt hisszük, hogy ennek mielőbbi siettetése leginkább érdekünkben áll.

Mert ha a közlegelőkünk újemű s magántermészetű, ellenben jövedelemforrásunk nevezetesen még mindig csak olyan közös, bizonytalan, sőt mondhatnánk, semmis haszonvételekből szárvó, a mérleg okvetlen mindaddig saját hátrányunkra fog lebillenni.

Azért e város minden józanul gondolkozó közlakosa s birtokosának érdekében levőnek hisszük, ha egy cikksorozatot szentölünk közlegelőink jelen állapotának ismertetésére, mert ebből birtokos közgazdálkodási viszonyaink kinttűvén, jelen állapotunk s helyzetünk ismeretére jutunk, és ha azokat nem találunk mindenben kielégítőeknek, önként fog támadni a gondolat:

Hogyan, mit s miként kellene tehát tenünk, hogy a kedvezőtlen viszony javunkra fordíthatassék? Annnyal inkább, minthogy ez csupán magunktól függend.

Több helybeli polgár.

Mik segítik elő a fényűzést népünknel?

A legtöbb eszelekvés szokásnak és értekek szüleménye. A fényűzésről akarván szólni, önként kinalkózik a kérdés: „Hát a fényűzés minek szüleménye?” A felelet rá: „A fényűzés a szokásnak és értekek szüleménye?”

Hogy valami eszelekvés szokássá váljék bennünk, szokunk kell hozzá; és pedig minél előbb szokunk valamihez, annál erősebb lesz a szokás. Ha az emberben valamely szokás oly erős, hogy az mintegy természetté vált, — mert kimondott elv: „A szokás természeté válik” — akkor azt kell következtetnünk, hogy a szoktatás korai, vagy éppen hogy az első években történt.

A fényűzésnek, mint szokásnak, mely napjainkban középünknel is oly nagyban szerepel, lássuk, mikor kezdetik szoktatása; vizsgáljuk meg a gyermekekkel történi szokott bánásmódot az első években.

Igaz, hogy a szép iránti hajlam a gyermekben már az első években mutatkozik; de az is igaz, hogy a gyermek a legelső évből nem igen válogat a tárgyak közt, ugy kap a legdrágább, mint a legszebb tárgyat után; és nézik, mit tesznek már ekkor az anyák; megveszik a kisdél számára a szoknyát, pántlikás kalapot, esipécs főkötőt és mind a legcifrabbat; mert ugy vélekednek, hogy nem is gyermekek való, ha nem cifra. Ez még mind nem lenne semmit, mert a kis gyermeknek ugy sínes fogalma a szépéről és rútról, hanem a

szállók kezükbe fogják a kis szalagos ruhát, mutatják a gyermeknek és kezdenek hozzá beszélni: „Nini! Jánoska! mit vett anya, nézd csak escece, ejnye de szép!” Tudjuk, hogy e beszédből mitsem ért a még fél éves gyermek, de annál inkább érti az anya hangját és kezd az ártatlan mosolygóni, gögielesni. — Ez tetszik az anyának, s mivel abban a véleményben van, hogy a gyermek a ruhára nevet, annak örül; azért egy öltöztetést sem bajt végre anélkül, hogy a gyermeket a ruháskák mutogatásával, mely mindig vidor beszéddel van kapcsolatban, nevetésre ne indítaná. Így lassankint annyira megy a szoktatás, hogy a gyermeknek elég a tarka, szalagos ruhát látnia és már mosolyog. Ez akkor történik, mikor még ugyszólván semmirel sínes fogalma a gyermeknek; neki egyik tárgy anyyi, mint a másik, csak a cifra ruhát ismeri, csak ennek örül. Mennyi szép tárgynak örülhetne chelyett a gyermek anélkül, hogy örömeinek később sirássá kellene változnia. Vannak ártatlanul virágok, gyermeknek való képek, melyeknek az ártatlan gyermek éppen ugy tudna örülni, mint a cifra ruhának; ily tárgyakat kell a gyermeknek mutogatnunk, ezeket kell előbb szópóval megmondani, mert ha ezeknek örül a gyermek, később hasznára válik.

Négy-öt éves korai a fényűzést illetőleg minden gyermek az előbbihez hasonló vezetésben részesül; ekkor a figyelmeknél megszűnik a cifra ruha, de a nőgyermeknél — akiben talán már természeténél fogva is több hajlam mutatkozik a pipere és fényűzés iránt — még mindig folytatatik és csak hét-nyolc éves korában kezd szűnni.

És ekkor abban rejlik, hogy a szülők majomszeretete gyermekeik iránt csak addig tart, míg ezek kicsinyek; ezután, mivel megszűnik az ok, megszűnik az okozat is. De már akkor annyira kedveli a kis lány a cifra ruhát, hogy bármit megtesz, ha anyja megígéri a krepitnes kacabaját, a ciekötőt. A szülők, ismervé a gyermekben a ruháért mutatott nagy készséget, nem mulasztják a ruhát — még pedig gyakran — valamely eszelekvés teljesítésére igérettil fölhasználni, csaknem napokint előfordul — kivált az anya részéről — ilyféle beszéd:

„No csak leányom jó légy! ezt meg azt veszek”, t. i. valami ruhanevét; vagy: „Ha jól tanulsz, olyan szép pántlikát veszek, hogy egy pajtásodnak sem lesz olyan a tanodában.”

Az ilyen biztatások lecsillapíthatatlan vágyat keltenek a gyermekben a fényűzés iránt, és lesz belőle — amint szokták mondani — ruha bolondja.

Ehez járul azon körülmény is, hogy napjainkban némely közönséges polgárok is növeldebe küldik leányjaikat.

Növeldebe?... hiszen ez nem rossz!

A gyermek lelke hajlandó mindenre, különösen amiket szüleitől, tamitójától és növendektársaitól lát, azokat hévvel utánozza. És ugyan minő példával mennek elő a növeldebe a fényűzést illetőleg?

Legnagyobb része maga a megtestesült fényűzés (!)

Van kivétel, de ez nagyon ritka.

Magától érteik, hogy az ilyen növelde nem beszél a fényűzés ellen, mert a tanoncok maguk kinevetnek, ha az roszálna vagy éppen tiltani a

krinolin viselését, aki tán a legnagyobbat viseli. Ha a nővelők fényűzése árt — ami bizonyos — a főbb tangó emberek gyermekeinek, úgy sokkal inkább árt a meg egyszerű — de a fényűzés után anélkül is sovárgó — polgárlánykáknak, kiknek — a növéddét nem látogatók — képzettek sem volt volna az ily magas fokú fényűzésről, annál kevesebb lettek volna ennek hathatós előmozdítói.

Ezzel még nincs az mondva, hogy leányainkat növéddé ne járassuk, hanem a növéddét a növényöl vizelete után meg választanunk, és ha nincs oly leánynövéddé, mely minden tekintetben példányul szolgálhatna, úgy maradjunk az egyszerű tanoda mellett s a tán mutatkozó hiányt pótolja ki — amennyire lehet — a házi növény.

Követték a gyermeket a bölcsőtől kezdve s láttuk, miként szoktatták a leánygyermeket a fényűzéshez; láttuk a szoktatás korait, hogy az az első évben kezdődik, tehát mintegy természetűt van válna a fölserűlt leánykában.

Aminek bírása bennünk természetűt vált, azt vajmi nehéz volna nélkülöznünk és megszerzésére semmi áldozatot sem tartunk nagyknak.

Igy van néptünk a cifra ruhával, hozzá szokott kis korában és azt gondolja, hogy nála nélkül el sem lehet, vagy hogy az egész világ kineveti, ha minden két hétben új öltözetruhában nem jelenik meg. A cifra ruhának meg kell lenni, ha kenyer nem marad is a kosárban, vagy ha a barisszoknya árához bármilyen módon jut is...

Ennyiben következménye a fényűzés a szokásnak.

Tizenöt-tizenhat éves korai hasznaltan rimánkodik a hajadon szép ruháért, ha kér, mindig szavakkal utasítja el az anyja: „Minek még nekéd a drága ruha; nem néz még téged senki; majd ha nagyobb leszel.” Ha a leányka még eddig nem tudta, miért kell szépen járnia, megtudja most.

Az atya máskor előt is nem egyszer szól leányához így: „Ugye leányom! még nekéd nem kell cifra ruha, mert téged még nem néznek a legények.” Erre az ártatlan gyermek elpirul, de a pirulásnak dacára sem mulasztja el az ellenmondást e szavakkal: „Nem aml! mert édes apám nem ad rá pénzt.” Még a szemérem purja el sem vonult gyönyörű trónjáról, az arórol — homét, még el, oly hatalmasan védi az ártatlanságot — a leányka máris fejtegetni kezdi az atya szavait. A rossz társaktól és a szűlők gondatlanul elejtett szavaihoz máris sokat tanult gyermekek nem nagy elfeledésbe kerül kitalálni, hogy miért kell akkor pótykében járnia, mikor már a legények is megnézik őt?

A szűlők ez eljárással oly káros benyomást tesznek a gyermeki lélekre, hogy ellensúlyozni egész életükben nem képesek.

Mikor a leány a 15-ik élet meghaladja, akkor már tizenkettefél áll a szoknya a fogason, egyik szebb, mint a másik; selyem kacabáj, vizitli, jupedi- és a jó Isten tudná megmondani, még mivel van tele a szekrény. Ez figyelmeztetője a leányknak, hogy már őt megis nézik a legények, ha végig megy az utcán.

Az eddig talán fősvány anyja most nem sajnál semmi költséget; azon iparkodik, hogy leánya viselkedésben a többi közül, úgy viselkedvén, hogy így máis szemébe is könnyekben ötlök. Némely anyja bírálja arra, hogy az ő leányát — habár szegény is — még a gazdaglegények is nézik, s épen az ily leány többnyire szerencsétlenné lesz.

Minél idősebb a leány, annál cífrában jár. Az anyja megmarta már a sok drága ruha árát fizetni s emiatt a leánytól szabadulni iparkodik; de nem lehet, nincs szerencse, miért? megmondom röviden:

Egy ünnepnapon hazafelé ballagtam s utcözben néhány legényvel találkoztam, kik egy ház előtt állottak; közelebb érvén hozzájuk, ily szavakat hallottam:

- Van-e már feleségöd barátom?
- Nincs.
- Miért nem feleségüdsz meg? tán félsz, hogy nem bírod az asszonyt eltartani?
- Az asszonyt elbírnám én tartani, hanem a sok barisszoknyára nem bírnék keresni. Ennek nem kell magyarázat.

De a jó anyák úgy vélekednek, hogy akinek szeme van, csak a pótykéibet keresi, s innét van az, hogy szinte versenyznek a fényűzésben, s ezen versenyzésből a legszegényebb sem akar kimaradni.

Most már a leány is — tudván a fényűzés célját — nem szűnik meg a szűlőknél újabból újabb követelésekkel föllépni, mindig találkozik valami új divat, melyet meg kell venni.

Igy jutottunk ennyire a fényűzésben, és a fényűzés által, mely, ha sokáig tart, mennyire juthatunk még, találja ki a tisztelt olvasó!

A moodottakból kitetszik, mennyire emeli az érdeket a fényűzés.

Elmondiam az anyák azon tévedéseit, melyek által gyermekeikben a fényűzés iránti hajlamot fölkeltik és ápolják, és pedig azért mondtam el, hogy az örvénybe vezető útról minél előbb letérjenek.

Darrai Andor.

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

Újabb fejlemények.

— Az első magyar általános biztosító társaság befejezte 1859-re a mérlegzámadást, melyből kiténik, hogy a múlt évben 162,645 kötvényt állított ki; az általa biztosított érték 304,202,443 ft 35 kr volt; az összes díjbevétel 2,437,744 ft 75 kr tesz; a társulat különböző szám szerint 3614 kárért 1,136,998 ft 22 kr fizetett ki; jövőre a díjtartalék 1,405,242 ft 19 kr. A társaság érdekeit 2735 egység képviseli. A részvényesek minden részvényére huszonegy forint osztalékot, azaz tíz száztól kapnak. A társaság választmánya tavaszról 27-én Lónyay Menyhért elnök ur irányására azon szép határozatot hozta, hogy a tisztviselők részére nyugdíjintézet hozassék létre.

— A gözhajózás Fitel és Tokaj közt megnyült.

— A vincennesi mintagazdaságon Napoleon császár kísérletet tétetett a Franciaországban már jó ideje készült s most tetemes javítások átmenet gúzekével. Az eredmény minden várakozást föllélt. A gúzek 11 $\frac{1}{2}$ magyar holdnyi területet szánt meg egy nap alatt.

Szegedi tárogató.

— A magyar tud. társaság javára Osztrovszky József hazánkba írtén ísmét 91 ft és 2 db ezüst tallér iratott alá, melyhez járultak: Lefter Mihály az alapra 10 ft, a házra 10 ft, Aigner Károly a házra 5 ft, Felmayer Antal Pál a házra 5 ft, Till József a házra 5 ft, Wagner A. F. a házra 5 ft, Stampa Rudolf a házra 5 ft, Gál Mihály a házra 10 ft, Mahler Mór a házra 2 ft, Gyertyánóczy egytel a házra 30 ft, Breizach Armin a házra 2 ft, Szilber Ignác a házra 2 ft, Kamocsay László az alapra 2 db ezüst tallér, mely összeg az előbbiehez (396 ft és 2 db arany) adatván, lesz összesen 487 ft, 2 db arany és 2 ezüst tallér.

— Ince gazdatiszt ur a magyar tudós társaság palotájára 5 frot kilidőt szerkesztésé-gűnkéhez.

— Forinyák Géza, a pesti magyar egyetemen első évi joghallgató, f. hó 2-án delutáni fél 3 órakor a pesti polgári kórházban, hol orvosi ápolás alatt volt, jobblétre szenderült. A korán hunytanak eltemetése a gúszólok szűlők szállásáról f. hó 4-én delután ment végbe. A gúszmise e hó 12-én deléltől 10 órakor az egyetem egyházában fog megtartani. Béke és áldás porain!

— Ma elmúlának a barangok, jelelt annak, hogy az ember fia, a szeretet vallásának alapítója, ki a legigazságosabb és legegyszerűbb tant hirderte a földön, elérte vértanúságot szenvedve, tanaí igazságát halálával peesételte. Míndazokat, kik akar az anyagi nélkülözök, akár a szellemi fájdalom vértanúságot szenvedni ma is, a kereszt fát hoz utasítjuk, mely Jézus korában a gonosztozó bitófája volt s mely ma az ember fia megücsölésének jelelt minden város tornyáról arany és ezüstfényben ragyog. Jézus ügye gyó-zott a pogányok ezerszeres hatalma fölött s amit halálakor csak hajdókola titkon mertek süntogni az üldözött keresztények, azt ma milliók és milliók fönnen hirdetik. Mi szegediek, kik sokat szenvedtünk tüztől, víztől, anyarságtól, nehéz időktől, kell hogy e nagy napot megüljük s jelentősége fölött emelkedjünk.

— Kaszinók f. h. 2-án rendkívüli közgyűlést tartott, melyben a szállásfóltózatásról tett jelentést az e célra kiküldött biztommány. Valószínű, hogy a kaszinóegylet a tanoda-uteai Korda-házba teendő át lakását, mely azon előnyvel bír, hogy kertvel van öszeköltve, melyet, mint értesítve vagyunk, Mahr József polgárlárusunk, ki jelenleg bírja, új nélkül szándékozik átadni az egytelnek. Míndenestre kívánatos lenne, hogy az egyeség a házra névve létrejöjjön, mert polgárlárus legnagyobb része rokonszev és helyely s így várható, hogy a tagok száma is tetemesen fog gyarapodni. A ta-

gok szaporodását illetőleg megjegyezűk, hogy erre az újabban ádolgozott s az utóbbi közgyűlésben először fölvolasztott alapszabályok is adandak alkalmat, melyek jelenleg úgy szerkesztvők, hogy hiány szerint mindenki igényét kielégelhetik.

— Múlt hétfőn delájában minden ember bá-mulva nézte óráját, mert mindenki úgy találta, hogy a toronyórák nagyon nekírugszkodtak s egy másodperc alatt közel 25 percet szálatnak előre. Szádtak természetesen először az órákat, aztután az órasoktat, némelyek még a tornyoktat is, melyekre alkalmazták. Az egész talány megúcses nagyon egyszerű. Eddig minden szegedi toronyóra rozsl az a természeti időtől elterelőg járt s Braus-wetter ur, ki, mint már egyezben mondtunk, az órák fölötti föllgyelelet átvette, most már azt is akarja, hogy óráink jól járjanak s ezokból nullt héten minden toronyórát a délköz szerenti időmér-tékű alkalmazott. Nem marad tehát egyéb hátra, mint hogy mi is kövsűk a jó példát és óráinkat szintén a természethez igazítsuk.

— Az e lapok 20-ik száma Nyilletterében megjelent házassági ajánlattal, mely szerű-tűnk szokatlansága dacára elég világosan és komolyan van megírva, fölleknak megücsült a baja. Különösen hülyeségeink azok, kik a nőkeresés s módja ellen síkra kelve, ineszokésaikkal kérelhethetűl fölűzők a kismetelt áldozatokat. Majd egy keres-kedő, majd egy magúnzó, majd egy hivatalnok, majd meg egy gazdasz az éleek tárgya; általános nehez-teles a férfirtak, hogy egyke fölvehet, miszertűn találkozik magyar hólyg, ki az ajánlatot kapni fog. Amnyiről bizostíthatjuk szép olvasónőinket, hogy az áldozatok kismetelésében még eddig nem voltak szerencseségek és szokatlansága dacára a helybeli postán a „Nyilletter” írója számára már több levél fölyt be. Lesz-e orka rajtok örüveneti, azt nem mondhatjuk meg előre.

100. — Virágvasárnap estején Szegedről délkeletre sírtl villámáások látszóak. $\frac{3}{8}$ -ra a fűtő villányfény két másodpercnyi ideig ily világosságban tartá az apró föllegetek, az ezek fölt jobbsóva kitekintégtől null mindannyiszor előhalmozni lát-szóak. E téneműny néhány szerűsméte után 8 óra körül borongósabb idő állt be. Igaza van a nagy természetnek, midűn ily téneműnyes jatkóak az, hirdetvén nagyzerűségét. A nullkor a bécsek lát-tak egy füztönalt Magyarország föltl föltitni, melyet tázárkadok keresztelték. Az év eleje már igen téneműnyesen kűszömtől be, míndezek azonban kevesen fogják rendkívüli természetűjének tulaj-donítani. Többen az égi jeleket a földre vonatkoz-tatják és tesznek nagy jõvendőséket, beszélvén sa-játságos sejtelmekről, p. hó természetűr, nagy ádórsól s többteleőr.

100. — Az utóbbi hetek folytán több szegedi hájő indult a Tiszára és Marosra gabonarokadás végett, de amint a vidéki tudósítások hangzanak, még a három hét előtt megindult hajók sem rakod-hattak meg a száraz uton való fuvarozást megakasz-tó rossz utak miatt s múnthogy az utóbbi napok is múnindig esösek valának, még egy kis vesteglekre van kilátásuk a hajókra. A folyóktól távolabb hal bécsekűből teljes lehetetlenség terhet várni, míg a jó természet nem segít a barátosság földön vezető utakon. Egy példának elég legyen, hogy egy kereskedő szegedről a csak 3 mérföldnyire eső H.M.-Vásárhelyig akart teher nélkül utazni, akadt is vállalkozó szellem, ki a hajmeresztő utakat 16 azaz tizenhat nyfét neki készült. Javítsuk utainkat, mert valóban nagy szükségünk van rá.

100. — Egy kutyás urnak meg van az a szép szenvedelye, hogy kutyája nélkül színházba sem tud menni. Kutyája ártatlan szől ádott, mely-nek pénze sincs, eszerűen nem szokott beivenkedni, meghuzza magát az ajtóban, a különeműl és rendű színházi legények egész tiszteletűl járnak az eb nagysága mellett és — rendre sem merik utasítani, ha talán egykés az utba feklőd legyen is. Ez még magában nem újsg, sőt megszokott dolok, de azt nem akarjuk megszokni, hogy az ily tekintélyes és sajkósak nélkül forg minden nyilvános helyen.

100. — Valahol a hirdetések között olvastuk bizonyos gyámki nevezés alkalmával, hogy az előbbi gyám ügyvéd ur, az utóbb nevezett polgár, de nem ur. Vagy ne pazaroljunk, vagy ne fűkar-kozdjunk. Míndenestre legszebb a pontosság. Mínden-eknek jó!

100. — Igen szépel az építkezés, de az nem szép, ha az egykésés az egész gyalog járdát megsemmisítve, nem gondolkodik a közlekedésről.

— A Delejtűben olvassuk: „A városi (te-mesvári) község, mely 1000 fót szavazott a magyar tudós társaság javára, figyelemfelvétel a es. k. hely-társaság által, vajjon nem volnának s sürgetűsb ki-adásai, és kérészetvén, e fött vajjon mún forrás-ból fogja füdzöni, ota nyilatkozott, hogy a községi szűlőknek áltátlásáról a folyó évre gondoskodva van, múnthogy azonban az említett 1000 frot jelenleg csakugyan nem rendelkezhetik, a követűkés égy költ-segűetésbe fog ezen aláirt föke bevetűti és így a kifizetés megtörténhetik.”

— A váci kőműves és kőfaragó tes-tűtlet a magyar tudós társaság javára 15 fót kil-űdött be a „Hőlygfűtű” szerkesztőséghez. Crom-pecher Jenő ur pedig 20 fót.

— Kazinezy Ferenc széphalmi em-
lékének örökítése körül, mint a „Hölyg-
tár”nak Zempléni írájk, buzgó folytatottak az
intézkedések. Bódogh Károly szerző fölmerre
s egész térképre tette és egyes ősi bírtokot. Öze-
gy herceg Brezenheim Nándornt Schwarzenberg Ka-
rolina telhatalmazottja Szentiványi Vince és igaz-
gatója Gógh Antal egyetérté Karolyi Ede gróffal,
időt s fáradságot nem kímélve, készítik a terveket
a Kazinezy-síremlék és ősi laka felépítéséhez. Még
oda is kiterjed gondos figyelmök, hogy Kazinezy
házi butorni, melyek mint drága ereklyék szerte-
bórtottak, visszaszeressenek s dolgozószobájába,
amint eredetiben volt, egy burtorzasság helyre s
aként adassák át a nemzetre.

— **Z. Bódogh Károly** a „Győri Közlöny”ben
figyelmzett a győrieiket, hogy m. hó 29-én volt
épen 262 éve annak, midőn Pálffy és Schwar-
zenberg egyesült hada Győrt a törköktől visszave-
vette s hogy ez eléggé fontos nap a megünne-
lésre. Tervezt eszerint, hogy az e napot követő
vasárnapon üljék meg az ünnepet minden vállalko-
zókkal nélkül minden egyházban, hogy huszt
másnapján néplüpnepet rendezzenek s végre, hogy
Győri felkés leányai gyűjtsenek adakozásokat tör-
tényi képre, mely Pálffy huszárjainak gyalgolo-
hadását ábrázolja. A nevezett lap így fejezi be
közlését: „Ne legyünk a ma újant közönytök; a
mely nemzet történetével nem sokat törődik, an-
nak nem lehet nemzeti ünnepe, s ha ez nincs, nem
lehet jövője sem. Ünnepeink meg azért tavaszelo
29-diket, mint a török uralom alóli föl szabadittá-
sunk harmadfelzárzódo évnapiját. E napon imá-
dozzunk és lelkesüljünk!”

— A nemzeti muzeum dísztermeinek föl-
szerelése még külföldről is érkeznek adakozások.
Igy la princesse D'Alsace Henriette 50, la baro-
nessa Leopoldine Poutillon 100 s la baro-
nessa Azeglia Diola 100 flot küldöttek a ne-
vezett célra.

— Az egriek Dobónak s a nagyhrű Esz-
terházy püspöknek szobrot akarnak állítani.

— **Felégi Miklóst** közelébbi vendégsze-
replése alkalmával egy szép esztől bilikómmal ajándé-
kozták meg Eperjes lelkes hölgyei.

— **Egressy Gábor** csakugyan nemzeti in-
tézetlenség lesz, meg pedig magánuton összerem-
telten önkényes ajánlatok utján. E célra máris Rá-
day Geóron gróf 200 fittal, Jókai Mór 50 fittal
járultak.

— **Magyarország** jellestollu kakasa **Kakas**
Márton megcáfolatlanul kikürcolja, hogy a nem-
zeti színháznak nem egy, hanem három közön-
ségre van, azaz hogy háromszor zsufoltság meg
lehet tölteni a házat anélkül, hogy csak egy ember
is kétszer menjen bele.

— **A „Vasárnapi Ujság”** jól találta értékét és
jelenen itt életrajzi hozza a franciák császárnak,
III. Napoleonnak.

— **Werfer Károly** pesti nyomdász megren-
delési ívet küldt szét két történeti képre, melyek
tisztta jóvedelme szükükködő horvát testvéreink föl-
segelésére van szánya. Egyik kép: „Az ostromló
török had követői az ostromlott Szigetvár hósei
előtt.” A másik: „A hós Zrínyi és hó bajnokai
esküje: győzni vagy meghalni.” Ára a két kép-
nek 2 ft.

— **A „Magyar Színház Lapja”** jelmezékné-
szeresést tanácsolja a nemzeti színházna, melyre,
mint mondja, nagy szükség van.

— **Az „Idők Tanujai”** 75-ik száma hatósá-
gilag lefogatlatott.

— **A kormány** 200 millió fnyri sorshúzással
egybekötött kölesöt vesz föl. Az aláírások meg-
kezdettek és folynek.

— **Medgyes Ferenc ügyvéd és tanár** 34
éves korában Kolozsvárt meghalt.

— **Somsich Miklósné,** született Kajda-
csy **Jozefa** élte 71-ik évében Sörnyén bébjai-
ban meghalt.

— **Apostol Pál,** miskolci superintendens
tetteén körülbelül 12,000 ember volt jelen. Ez a
legnagyobb emlékek, melyet a kegyelet és
buzgósság halottjának emelhet. Az Apostol Pál
halála által megürltt fópószítói helyre **Szakál**,
sajfóvámosi felkész választott.

— **Palotai Frimont Béla** gróf, kit egy hótr
Bécsben, midőn töltött püsztyólat a puskamivensél
igaztást végett motogatná, ez véletlenül eslőlvén,
halálosan megsebesített, e szereséslen véletlenek

TÁRCA.

Egy Amerikában élő magyar, ki a rabszolgatartást védi.

Kellemen Atília hazánkba már 17 éve el-
hagyta Magyarországot, hogy Amerika szabad föld-
den keresen érvény tehetéseinek, hol jelenleg
mint főrvos működik.

Legközelebb levelet intézett egyik itteni is-
merősébe, melyben védelme alá veszi a rabszolgatartást
s olyanféle erkölcsi oktatásokkal küld nekünk
magyaroknak, hogy a javát szívesen elfogadjuk,
a rabszolgáért kellemességének elhívését azonban
máskorra hagyjuk vagy másokra bizzuk.

A rabszolgáknak Virginiaiban történt föl-
lázasát előrehoasztva, következőleg folytatja sorait:
„Ha netalán ezen levelemnek egy része a vir-
giniaiak lázadását illetőleg valami újságíró kezébe
jutna, (Biz az oda jutott, s abból meg az újságba,
az újságból pedig a közönség kezébe jut. Szerk.),
megjegyzem, hogy édes hazámfiak közül se boldog,
se szegény soha ne adjon hitelt azon kimondata-
lan, a rabszolgáság eltörlésére vonatkozó gaz hí-
rekknek (lassan egy kissé! Szerk.), melyeket a rabszolgatartókra
érdemtellenül kobolnak; mert ez nem más,
mint borzasztó árnyáé és a gaz angol po-
litika. (Bizony azt kell hinnünk, hogy tisztelt ha-
zánkfi is rabszolgakereskedő s hogy nagyon bő-
ven terem ezen urak közt a gaz, különben nehe-
zen alkalmazná oly sokszor a rabszolgatartást meg-
szüntetö ellen. Szerk.)

„Tudni kell, hogy Anglia utóso esztáját
1818-ban veszté Ur-Orléansnál s azóta mindent el-
követett, hogy lábat újból az egyesült államok föl-
dére tesse, s midőn látta, hogy ez semmi módon
nem sikerült, Nyugatindiaiban föl szabadította a rabsz-
olgákat, hogy az egyesült államok is erre kény-
szerítse. (Bizony ezt nagyon jól eszelkedte. Sz.) Tudta
u. i. Anglia, hogy az amerikai ácsok állam olyan,
mint a vadmarha (Már t. i. az álladalom, vagy az
emberek, vagy a rabszolgatartók? Sz.), ugy, hogy
őt mindenki arany után kapkodik (Ezt Európában
is megteszik a szelid népségek is. Sz.) annyira,
hogy ha valaki szárgazret mutogat nekik, azt bi-
zonyosan aranyképeben fogadják. Ott az apa fiát,
a fu apját mindenkor kész aranyért megölni, ha
pénzt más uton magatáva nem teheti. (Ez tájda-

lom, szóla ritkán, a vén Európában szintén előfor-
dul. Sz.)

„A déli államok már nem olyanok, itt van ha-
zánk az embereknek: vannak bírtokok, melyekben
száz éve is egy család lakik, az északi részen el-
lenben 30—40 évet sem igen tudnak kimutatni a
bírtokosok; mert ha valamelyik 1000 talléron 100-at
nyerhet, azonnal túlul bírtokán s odább megy, mint
az európai oláhégányok; sem rokonaik, sem lak-
helyök nem ogy kedves, mint a dollár. (Pénzért
nálunk is eladnak sokat, sokan mindent. Sz.)

„A rabszolgakérdést illetőleg, kérdem, mit
tennek az egyesült államok 4,800,000 rabszolgá-
jával, kik bürokre, lustaságokra, vadásgatásra a ma-
gyarországi bívalhoz hasonlít. (Hát akkor a rabsz-
olgaártók arcéböre vajon melyik állat talpbőrö-
vel fog veteckedni? Sz.) Ezek, ha föl szabadulnak,
nem fognak dolgozni, de igenis lopni, ölni, rabolni,
szóval minden gaszagot elkövetni. (Megmondták
ezt a rabszolgák az orvos uram előre, hogy olyan
biztosan állíthatja? Sz.) Érdemes megértenem el-
lenben, hogy Észak-Karolina államban 4000
fekete rabszolgának voltam orvosa s különösen figye-
lyteltem a velök bánásra és élelmészékre s mond-
hatom, ha Magyarországon a 30—40 holddal bíró
jobbágyok (Elfeledte, vagy nem tudja Ön, hogy a
magyar nemesség nem egy gondolkodik, mint
az amerikai rabszolgatartók, s hogy előjögaról a
volt jobbágyok részére már régen önkényt lemond-
tott. Ezért lehet jó lélekkel állítanunk, hogy a
magyar nemes szívetl lélekkel nemes. Sz.) sorsa
oly könnyű volna, kiterjesztvén azt egész éle-
tára, akkor számtalanak adhatnánk halát a te-
remőt Istennek. Hát ha még a szegény ügyefogyott
eszekre gondolok, mihez hasonlítasz azokat? Azt
is érdemes tudnotok magyarok, hogy az ügyekezö
jó rabszolgát vagy szolgaölt csak bóröröl lehet meg-
ismerni, de nem ruházatáról. Neje selyemben, fél-
fia postóban vagy finom vászonban, azaz épen
olyan ruhában jár, mint urak és urnők járnak.
Van idejük, hol maguk részére dolgozhatvén, sze-
rezhetnek maguknak több ezer dollárnyi ősszeget;
de azért nem ügyezszik ám szabadlá vására
magát, hanem irt módon élve, rabszolda marad.
(Tiszteljék az ilyen uraságot, de nem szivesen
osztoznák henne. Sz.) Van olyan is, ki megváltja
magát s a szabad államokba vándorol, de nem tud
megélni, hanem egy-két év múlva visszamegy ur-
hoz s szépen kéri, hogy ismét rabszolgának fogadjja.
(Az ilyen aztán igazán megérdemli a rabszolgásá-

áldozata ön. Temetése f. hó 2-kán ment végbe
Bécsben.

— **Báro Laffert Antal** m. hó 26-án rövid
betegség után élte 74-ik évében tudósülésének.
Rákospalotán meghalt.

Vidéki rövid hírek.

— **Ádándrói írájk** a P. U.-nak, hogy föltö-
27-én egy mindenki által becsületesnek ismert ná-
szamos ember, miókiből nem tudni, elég az hozzá,
hogy a szülőhelyén saját pénzéből fölaskoztatta
magát, s miután másnap felesége, ki elmaradása
miatt már eléggé nyugtalan volt, nem tudván fejérnek
ennyi ideig holléteét, kiment a szülőbe, hogy pómlé-
tel s keserűlegjeve férjét ott látja függeni egy kö-
télén. Anó megjelvede fut egyenesen a bíróságo, s tudatja
vele a szereséslen esetet, a bíró a jegezövél, az
meg a helybeli községi orrossal (aki izraclitán), s
mennek többen a helyszíniere, mint ilyen szeresés-
len eset halálaskor szokott történni, s a töbök közt
a helybeli fér. tanító is, aki tisztét le akará mérszani
a szereséselent, de mily nagy lön eszalkozása,
midőn a jegezö, orvos és a bíró lelták őt, azt
állítván, hogy az íly öngyilkosokat csak hóhárnak
szabad levágni, s minden jó igyekezete mellett is a
fölvágsult tanítónak ellenszegültek s lögni hagy-
ták mindaddig a szereséselent, míg a jezövél szolga-
bírnak Karádon nem jelentette a jázást az esetet,
s így teltek napok napok után, migem onet esak-
nyagon tavaszelo 2-án ki is jött a járási orvos egy
szolgabírói irokkal a dolgot megvizsgálandók, s a
szereséselent csak az az nap vették le.

— **Silingyiáiban,** Arad mellett, tavaszelo
16-án éjfél után földrengés éretek.

— **A légszuszvillagítás** talán mostokára
Kassa utcain is fog ragyogni, miután a városközi-
szavaszelo 20-án a vagonosabb fizletfélrakat
tárgyan tanácskozásra hívta össze.

— **A bajai kereskedő** kezbelte a temesvári
kereskedelmi testület közbenjárását kérte, miszerint
Baja és Mohács közt távirati vonal állíttasék. A
bajai kereskedő kezbelte a költéségre hozzájárulni
kíván.

got. Sz.) Tudni kell azt is — folytatja rabszolgatartást
szerezö honfirtárunk — hogy mindennek van föle
is alja is, azaz nemese és nemtelenje valamint a
gyűlöletnek; ily van a négernek között is, akár
rabszolgákk legyennek, akár nem. Akiben íparkodás
van, az nem érzi rabszolgáságát (Megfordíva áll a
dolog, az ilyenek kell érzenie legjobban. Sz.), ha-
nem teljesen meg van elégedve; aki pedig nem
íparkodik, az elégtelent, minden visszatetszi neki
és mára vágyik. Ábrándozásai esupa méltóság és
főnség, de dolgozni nem akar, csak enni, inni és
mulatni.”

„Meg hosszán folytatja hazánkfi ezen a han-
gon, ugy, hogy aki nem olvasta Tamás bátya
knyhójtát s nem tudja, hogy az amerikai rabszolgatartók
esaknyagon bívalnak nézik embertársáikat,
még azon gondolatra jöhetne, hogy kívándorló társulatot
alakít, mely néhány ezernyi főből állva,
csak azért hagnya ide Magyarhon szép földét, hogy
az amerikai rabszolgáság gyönyöreit élvezhesse.

Történeti vázlatok.

(Vége)

VI. A magyar városok és helységek népe-
ségi aránya a XVII. században, a mostanival egy-
beretve, szintén nevezetes különbséget mutat. Most
népességi tekintetben első Szeged, utána jón Vas-
sárhely, ezt követi Szentes, ezután jön Csön-
grád stb. és népességi egy vagyonarány tekintet-
ben első helyen áll Tápé. A XVII. században
pedig, a fundezett költéségetéből véve arányt,
első helyen állt Vásárhely, második volt Szeged,
ezután jött Martonos, negyedik s egyenlő
osztályu volt Szentes és Tápé, s ezek után kö-
vetkezett Csöngrád, s ezt követé Mindszent.
A súlyedés és emelkedés törvénye valamint egyes
esaladókra, úgy falvak, városok országok és
nemzetekre fölvaltva kilát.

Hát ezen helynevek: Szántó, Tömörkény,
Veres-Kutas, Mágoes, Szent-Péter, Reszke,
Szatymaz, Sövényháza, Hantháza, Dé,
Téés, Töke, Szikánés, Atka, Baks, Sirő,
hogy stb. nem mindannyi elpusztult falvak infő
emlékei-e! Lehető ugyan, hogy ezek némelyiko
egyik vagy másik helység némi határésze vagy
dőlőföldje fölismerésre szolgaít, de többsékek, mint
p. o. Szántó, Tömörkény helységi minősége a
néphagyomány után kétségen fölül áll. Ily pusztu-

